

Анаева С.Х., Жапаркулова Д.А.

КЫТАЙ ТИЛИНДЕГИ СӨЗ ТҮЗҮҮНҮН НЕГИЗГИ ЖОЛДОРУ

Анаева С.Х., Жапаркулова Д.А.

СЛОВООБРАЗОВАНИЕ В КИТАЙСКОМ ЯЗЫКЕ

S.Kh. Apaeva, D.A. Japarkulova

WORD FORMATION IN CHINESE LANGUAGE

УДК: 81.373/612:811(075.4)

Макалада кытай тилиндеги жасаңы сөздөрдү өздөши түрүү жасана сөз байлыгын көбөйтүүнүн эффективдүү техникасын табуу максатында кытай тилиндеги сөз жасоонун негизги жолдору карапыт, ал кытай сөз жасоо тутумун деталдуу изилдөөгө жасана байланыш түрлөрүн талдоого негизделген сөздөрдүн ортосунда. Сөз жасоо - тилдин негизги лексикалык байлыгы. Сөз жасабай туруп, маданиятты, үрп-адаттарды, каада-салттарды, руханий муррастарды билүү мүмкүн эмес. Даалашул билүү методунда, сөздүн калыптанышында менталитет, улуттун мүнөзү, анын башкалардан негизги айырмачылыгы жатат. Сөз жасоо - чет тилин үйрөнүүдөгү эң кызыктуу бөлүмдөрдүн бири. Бул бөлүм тилдин лексикалык байлыгын гана эмес, аны колдонгон адамдардын ой жүзгүртүүсүн, дүйнөгө, адамды курчап турган нерселерге жасана кубулуштарга болгон көз карашын ачып берет. Макала окурманга кызыгуу жасана маселени терецирээк изилдөөгө түрткү берүү үчүн окурманга жалпысынан кытай тилиндеги сөз жасоонун негизги өзгөчөлүктөрү жөнүндө тааныш ойду калыптандырууга мүмкүнчүлүк бергендиги менен пайдалуу.

Негизги сөздөр: кытай тили, сөз жасоо, сөз жасоо ыкмалары, бир муундуу, эки муундуу, сөз жасоо, кошмо сөз.

В статье рассматриваются основные способы словообразования в китайском языке с целью изучения новых китайских слов и поиска более эффективной техники увеличения словарного запаса, которая основана на подробном изучении системы образования китайских слов и анализе типов связей между словами. В словообразовании заключается основное лексическое богатство языка. Без словообразования не возможно познать культуру, обычай, традиции, духовное наследие народа. Именно в способе образования, образования слов лежит менталитет, характер нации, основное ее отличие от других. Словообразование это один самых интересных разделов при изучении иностранного языка. Этот раздел раскрывает не только лексическое богатство языка, но и способ мышления того народа, который его использует, взгляд на мир, на окружающие человека вещи и явления. Статья полезна тем, что дает читателю возможность составить себе известное представление об основных чертах словообразования в китайском языке в целом, с тем, чтобы заинтересовать читателя и побудить его к более углубленному изучению вопроса.

Ключевые слова: китайский язык, словообразование, способы словообразования, односложное, двусложное, словообразование, составное слово.

The article examines the main ways of word formation in the Chinese language in order to learn new Chinese words and find a more effective technique for increasing vocabulary, which is based on a detailed study of the Chinese word formation system and analysis of the types of connections between words. Word formation is the main lexical richness of the language. Without word formation, it is impossible to cognize culture, customs, traditions, and spiritual heritage. It is in the method of education, the formation of words that the mentality, the character of the nation, its main difference from others lies. Word formation is one of the most interesting sections in the study of a foreign language. This section reveals not only the lexical richness of the language, but also the way of thinking of the people who use it, their view of the world, of things and phenomena around a person. The article is useful in that it gives the reader the opportunity to form a familiar idea of the main features of word formation in the Chinese language as a whole in order to interest the reader and encourage him to study the issue in more depth.

Key words: Chinese, word formation, ways of word formation, monosyllabic, two-syllable, derivation, compound word.

人们聚在一起时所做的任何其他事情-无论是玩耍，打架还是制造汽车-他们都在说话。我们生活在语言世界中。我们与朋友·同事·妻子和丈夫·老师·父母·对手·甚至敌人交谈。我们与公交车司机和陌生人交谈。我们面对面并通过电话交谈，每个人都以更多的谈话作为回应。在我们的清醒生活中·几乎没有一刻没有言语·甚至在我们的梦中·我们都在说话并被交谈。当没有人回答时·我们也会进行交谈。我们与宠物交谈·有时与我们交谈。语言的拥有·也许比其他任何属性都重要·将人类与其他动物区分开来。要了解我们的人性，必须了

解使我们成为人的语言的本质。根据许多民族的神话和宗教表达的哲学，语言是人类生命和力量的源泉，但“知道”一种语言意味着什么呢？”

汉语历史悠久,构词方式也是多种多样。现代汉语的构词方式主要是复合词，以及一小部分派生词。在20世纪50年代以前，构词法的研究十分薄弱，进入90年代以后，构词法才有了比较系统的研究。

中国对汉语构词法的研究兴起于19世纪末（《马氏文通》1898），这一阶段开始对汉语双音词结构方式进行分类。汉语构词法的发展是循着单音词到复音词的道路前进的。一、构词法基本类型词是由语素构成的，从构词成分来讲，语素也可以叫词素。一般情况下语素可分为两大类：词根和词缀。词根——是词语结构体的基本构成部分，意义比较实在。例如：“电灯”中的“电”和“灯”。

词缀是词语结构体的附加成分，没有具体的意義，主要起构词作用。词缀还可以根据它在构词时出现的位置，再分为前缀、后缀和中缀三类。例如：阿姨桌子来得及（一）单纯词单纯词是指只有一个语素构成的词。单音节词，就都是单纯词，除此之外，还有一个语素可能有两个以上的音节。这主要有以下三类：联绵词、口语词、音译词。1.连绵词连绵词是指从古代汉语中流传下来，单个音节没有意义的双音节词。大多数连绵词的两个音节之间有双声、叠韵或叠音等关系。例如：

- A. 双声：伶俐、忐忑、参差、弥漫、淋漓
- B. 叠韵：逍遥、叮咛、汹涌、玫瑰、从容
- C. 非双声非叠韵：妯娌、玛瑙、芙蓉、蝴蝶
- D. 叠音：猩猩、娓娓、潺潺、隆隆。

口语词群众口头上习用、不能拆开来使用的双音节词。例如：囫囵、蘑菇、嘀咕、吩咐3. 音译词直接从外语用音译的方式引进的外来词。例如：幽默、引擎、香波、基因、克隆、萨其马、迪斯科、三明治、海洛因、奥林匹克、可口可乐、布尔什维

克（二）合成词两个或两个以上语素构成的词叫合成词。从构造上看，合成词也有不同的类型 [14]。

中国真正的语言研究是从秦汉时期开始的，至今已有两千多年的历史，而最早开始研究的是词汇。第一部语言学专著《尔雅》，是对字词进行训释的汇集，就是一部词汇学著作。这部著作对后世研究先秦时期的汉语词汇很有参考价值。汉语词汇研究的历史虽然很长，但发展至今汉语词汇学仍属于比较薄弱的学科。原因是词汇研究的难度比起语音、语法的研究要大得多。说词汇研究难，我想有两方面的理由：一是无论对词汇作历时的研究或共时的研究，都要求研究者得通古今，通文字、音韵、训诂，得了解历史，了解文化；而一个人要。第二个方面是，对外汉语教学离不开它。第二语言教学，汉字教学、语音教学和语法教学确实很重要，但是更重要的是词汇教学。这一点，前辈学者专家吕叔湘、张志公、张清常、朱德熙、胡明扬等都不止一次地谈到过。因此说，对外汉语教学离不开它。

构词法就是词语内部的结构法则。上古汉语以单音词为主，在汉语词汇双音化过程中，构词法应运而生。在现代汉语中，单词不一定是符号。单词可以是单个字符，也可以是两个或多个字符的组合。为了更好地理解中文单词的构成，您需要研究单词的组成部分。复合词由两个或多个词素组成，语法上分为：复合副词、复合动词、复合名词和复合形容词。复合词在中文构词中非常重要。

词素是汉语构词的最小单位，可以分为词根和词缀两种。前缀可以分为前缀、中缀和后缀。词根是单词的主要部分，并显示其基本含义，例如火车（火和车都是词根），电脑（电和脑都是词根）；而词缀被加到词根上以表达其他或互补的含义，例如小王（前缀小），椅子（后缀子），花儿（后缀儿），可通过（得），没有时间（不）...这是一些前

缀，中缀和后缀的示例。

基本的中文单词是一个词素的单词。至于中文单词的构成，我们学习了上面的部分。因此，理解一个词素的词的形成并不困难。前缀：老，小，阿，第词缀：得，不后缀：子，儿，头，性，化，子。

单音节单语素词：

仅具有一个单音节语素的字符，例如吃chī；书shū；家jiā；笔bǐ；电diàn；雨yǔ；红hóng；跑pǎo。

多音节单语素词：

1. 绑定两个字符的单词密不可分，总是在一起出现，除非在特殊情况下：

a) 相同的辅音。琵琶pípá；蹊跷qīqiā；忐忑tǎntè，精神错乱；伶俐línglì，聪明

b) 同一元音。叮咛dīngníng，劝诫

c) 辅音和元音相似或相同，经过许多手或地方；缱绻qiǎnquǎn，彼此紧密相连

d) 辅音和元音都不相同妯娌zhóulǐ，芙蓉fúróng，蝴蝶húdié，玛瑙mǎnǎo

e) 重复同一角色猩猩xīngxīng，黑猩猩

2. 外语借词幽默yōumò，幽默；巧克力qiǎokèlì，；沙发shāfā，沙发；引擎yǐnqíng；巴士bāshì；香波xiāngbō，洗发水；的士dísì，出租车；基因jīyīn，基因；汉堡汉堡hàn'bǎo；克隆kèlóng；扑克pūkè；迪斯科dísikē，迪斯科；模特mótiè，；三明治sānmíngzhì，三明治；海洛因hǎiluòyīn，海洛因；榴莲榴莲榴莲；奥林匹克àolínpíkè，奥林匹克；可口可乐kěkǒukèlè。

3. 重复的单词妈妈māma；奶奶nǎinai；哩唧jījī；绵绵连续/连续默默，默默；翩翩翩翩起舞，优雅(piānpiān)；冉冉，rǎnrǎn；袅袅niǎoniǎo；皑皑纯白色，áiái

4. 拟声词嘎吱gāzhī，吱吱；咔嚓kāchā，快点；哗哗huāhuā，咯咯作响，水流淌；咕咚gūdōng

5. 多音节感叹词哎呀āiyā；哎呦āiyōu

构词是汉语构词系统的重要组成部分，是构词

的第一类。复合词在汉语词汇中占很大比例。汉语的词汇组成会随着此类的新词不断更新。通过组件的连接构成的复合词分为五种类型：概述，概括，同义词，反义词，特殊词。[6, c. 63].

通过添加两个表示两个特征，质量或动作的语素来创建求和类型。单词合成的总和类型是不可分解的词汇单位，但是组成它们的词素的含义仍然模糊不清。汇总类型示例：

1) 强大(qiángdà) - сильный + большой = сильный, мощный, могущественный.

2) 学习(xuéxí) - изучать + повторять=учиться, обучаться, учеба, изучать, изучение.

3) 描写(miáoxiě) - копировать + писать=описать, описание, изобразить, изображение.

4) 招呼(zhāohū) - поманить (рукой) + позвать = звать, здороваться.

5) 收拾(Shōushí) - собирать + поднимать = убирать, приводить в порядок.

泛化类型是表示对象和动作的两个语素的组合。这样的重要词素组合产生的新单元具有相当高的概括度。这些单词的初始组成部分通常会失去其词汇独立性。结果，它们似乎溶解在一个复杂单词的广义含义中，例如：

1) 针嫌 (zhēn xián) - игла + нитка = шитье, рукоделие;

2) 铺盖 (pūgài) - стелить + покрывать = постель, постельные принадлежности.

3) 见闻 (Jiànwén) - видеть + слышать = осведомленность;

4) 会议 (huìyì) - собираться + обсуждать = собрание, конференция

5) 书记 (shūjí) - писать + записывать = секретарь

6) 草木 (mùcǎo) - травы + деревья = растительность.

就构成它们的词素之间的语义联系而言，求和类型和泛化类型的单词彼此接近。因此，这种划分在一定程度上是有条件的。然而，这两种类型的词

之间几乎没有什么区别·这取决于不同程度的概括·在生成类型的单词中·泛化程度高于在求和类型的单词中·

- 1) 行列(hángliè) - ряд + шеренга = ряды;
- 2) 道路(dàolù) - путь + дорога = пути, дороги;
- 3) 陈旧(chénjiù) - старый + старый = старый
- 4) 古老 (gǔlǎo) - древний + старый = старинный, стародавний;
- 5) 爱护 (àihù) - любить + оберегать = беречь, оберегать, заботиться;
- 6) 叫喊 (jiào hǎn) - кричать + орать = кричать, крик, орать, вопить;

由于两个词素处于反义关系·因此创建了反义类型的复杂词汇单元·它们通常代表两个标志或两件事·反义词的组合导致含义的泛化和组成词素的语义转换·结果·出现的单词具有不同的含义·通常具有不同的类别从属关系·反义类型的示例:

- 1) 父母 (fùmǔ) – отец + мать = родители
- 2) 高矮 (gāo'āi) - высокий + низкий = высота, рост;
- 3) 深浅 (shēnqiǎn) - глубокий + мелкий = глубина, мера
- 4) 得失 (déshī) - получить + потерять = интересы, выгода;
- 5) 取舍 (qǔshě) - взять + бросить = выбор, выбирать;
- 6) 问答 (wèndá) - спрашивать + отвечать = вопросы и ответы, диалог
- 7) 春秋(chūnqiū) - весна + осень = годы;
- 8) 矛盾(máodùn) - копьё + щит = противоречие;

这些词汇形式是复杂的单词·但是·与其他同类单词不同·它们缺乏必要的泛化程度·最重要的是·构成它们的语素直到最后都没有失去其原始的词汇含义·

以下词汇单元属于汉语中一种特殊类型的复杂单词构成·在交际加法领域中·在词源语义方面·有一些词汇单位与摘要·概括·同义词和反义词等词有很大不同·

特殊类型的复合示例:

- 1) 人物 (Rénwù) “人”和“物”(现代汉语) 表示被吸收的语言·将被翻译为“个性·人物·”;
- 2) 狐狸 (húlí) 狐狸“狐狸”和“野生森林猫”现代中文意思是狸猫被狐狸吸收了翻译为“狐狸”。

这些单词的一个特征是将它们与其他类型的复杂单词区分开来·即两个音节词法单元的词素之一无关紧要·原来它的词汇含义被复杂词的另一个组成部分的含义所吸收·结果·这两个部分在语义上都不同·当两个单词合并为一个词汇单元时·一个单词比另一个单词具有优势·就完全吸收了它的含义·同时·一些语素丢失了·包括词源·

服从加法是语义和功能句法上不相等的语素的组合·顺从加法作为第二种词根结构在汉语单词形成系统中也占有重要地位·复杂的从属词具有结构和语义上的差异·也构成了汉语词汇的很大一部分·根据组成部分之间的联系·这组单词又分为五种类型:确定性·附加性·有效·谓语和特殊性·

对于确定的关系类型·第一部分通常说明第二部分·具体来说·复合词的第一部分表示对象的定性·定量相对属性·第二部分表示对象本身·在这种情况下·生成的新词法单位通常属于名词的类别·例如:

- 1) 黄金(huángjīn) - желтый + металл = Золото;
- 2) 声援 (shēngyuán) – голос + помогать = оказывать моральную поддержку;
- 3) 酸菜(suāncài) – кислый + овощ = квашенная капуста.
- 4) 合作(Hézuò) - совместно (вместе, сообща) + делать (работать) = сотрудничать, сотрудничество;
- 5) 互助(hùzhù) - взаимно + помочь = взаимопомощь

在派生词的各个部分之间使用附加类型的连接时·将发生以下过程:第一个组件表示一个动作·第二个组件表示一个对象·另一种类型·也称为目标模型·应归类为相当有效的模型·这种复合词无疑会形成更多的形态语义和功能变体·属于这种类

型的单词是动词，通常不能采用表示直接宾语的宾语：

- 1) 服务(fúwù) – нести + службу = обслуживать;
- 2) 合理的(héli de) – соответствовать + закон = рациональный.
- 3) 动身(Dòngshēn) - двинуться + тело = отправиться в дорогу;
- 4) 市委(shìwěi) - показывать + мощь = демонстрировать, демонстрация;
- 5) 合法(héfǎ) - соответствовать + закон (юридический) = Законный, легальный;

对于下一个有效的关系类型，第一个语素表示一个动作，第二个语素表示一个结果。生产力关系有时被称为有效模型。这种类型的单词加法出现的词汇单位通常代表一个动词，例如：

- 1) 升高(shēnggāo) – подниматься + высокий = повышение;
- 2) 提高(tígāo) – поднимать + высокий = усовершенствовать.
- 3) 增多(Zēngduō) - прибавить + много = увеличить (число, количество);
- 4) 减少(jiǎn shǎo) - вычесть + мало = уменьшить (число, количество)
- 5) 吃饱(chī bǎo) - кушать + сытый = наесться, насытиться;

对于汉语中的谓词连接类型，第一部分通常表示对象，第二部分通常是符号。与确定性，互补性和有效性相比，谓语式的沟通是效率较低的模型。谓词类型的示例：

- 1) 冬季(dōngjì) – зима + достигать = зимнее солнцестояние.
- 2) 地震(Dìzhèn) - земля + трястись = землетрясение
- 3) 冬至(dōngzhì) - зима + достигать (предела) = зимнее солнцестояние;
- 4) 鸟瞰(niǎokàn) - птица + смотреть вниз = с высоты птичьего полета;
- 5) 年轻(niánqīng) - годы + легкий = молодой, молодость;

特殊类型的单词的一个特征是，与所有其他类型的单词不同，它们是通过添加有效词素和服务词

素而形成的：

- 1) 书本(Shūběn) - книга + классификатор = книги;
- 2) 皮张(pízhāng) - кожа (шкура) + классификатор = шкуры, кожа;
- 3) 无望(wúwàng) - нет + надежда = безнадежный;
- 4) 无疑(wú yí) - нет + польза = бесполезный
- 5) 生产队(shēng chǎn duì) - производить + бригада = производственная бригада

用这种方式创建的实际单词在中文中很少。中国专家王辽义在解释当时的情况时写道：“使用可数名词的另一种方法是，将可数名词放在表示人或物的普通名词之后，并与之牢牢地融合在一起；当然，在这种情况下，它们也没有数字，它们失去了通常的功能——表示计数单位，并变成一种名词指示符”[1, c. 63].

任何语言的词汇都倾向于更新，中文也不例外。自20世纪以来，中国在各种活动领域都发生了积极的变化。中国社会的这种变化反映在语言的词汇中，结果出现了大量的新单词。随着科学，技术，文化和人类生活其他方面的发展而出现的新词和表达[13, c. 1613].

总而言之，可以说今天汉语的构词方法分类是理解语法结构的关键方法之一。汉学家之间对此问题仍未达成共识并非偶然。已知问题仍需要进一步调查。

Литература:

1. Ван Ляо-и. Основы китайской грамматики («Чжунго юйфа ганъя»). - М., 1984. - 262 с.
2. Горелов В.И. Лексикология китайского языка: Учеб. пособие для студентов педагогич. ин-тов по спец. №2103 «Иностр. яз». - М.: Просвещение, 1984. - 216 с.
3. Горелов В.И. Стилистика современного китайского языка. Учеб. пособие. - М.: Просвещение, 1979. - 192 с.
4. Коротков Н.Н. Основные особенности морфологического строя китайского языка [Текст]: грамматическая природа слова. - М.: Наука, 1968. - 400 с.
5. Солнцева Н.В., Солнцев В.М. "Теоретическая грамматика

- ка современного китайского языка. Проблемы грамматики. Курс лекций. - М.: Военный институт, 1978. - 152с.
6. Семенас А.Л. О синтагматической семантике копулятивного сложения в китайском языке// Исследования по китайскому языку. - М., 1973.
 7. Интернет-энциклопедия “Wikipedia”
 8. Интернет-словарь <http://www.nciku.com/>
 9. Фролова О.П. Словообразование в терминологической лексике современного китайского языка: монография. – Новосибирск: Восточная книга, 2011. - 167 с.
 10. 任学良. 汉语造词法 · 北京 · 1981年
 11. 周租摸. 汉语词汇讲话. 北京, 1959年
 12. 任学良. 汉语造词法 · 北京 · 1981年
 13. Казарян А.А. Словообразование как способ пополнения словарного состава современного китайского языка / А.А. Казарян, А.В. Демина, У.В. Хоречко. // Молодой ученый. - 2015. - №11 (91). - С. 1613-1616. - URL: <https://moluch.ru/archive/91/20086/>
 14. 《汉语构词法和造词法研究》语文出版社 · 2011年2月
第1版